

Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqında

MÜSTƏQİLLİK DÖVRÜNDƏ AZƏRBAYCAN BƏSTƏKARLAR İTTİFAQININ FƏALİYYƏTİ

Cəmilə HƏSƏNOVA

1991-ci ildə elan olunmuş Azərbaycanın müstəqilliyi ölkəmizin müasir tarixində yeni bir dövr açdı. Həmin vaxtdan ötən 27 illik - zaman baxımından kiçik, lakin mənə tutumu baxımından böyük bir tarixi dövr ərzində respublikamızın bütün sahələrdə - siyasi, iqtisadi, mədəniyyət sahələrində qazandığı uğurlar göz qabağındadır. Artıq belə bir zaman məsafəsindən müəyyən dəyərləndirmə və ümumiləşdirmə aparmaq olar.

Müstəqillik dövrü mədəniyyət tariximizin dövrləşməsində yeni, daha yüksək bir səviyyə kimi - özünəməxsus inkişaf xüsusiyyətlərinə, tematik özəlliklərə, musiqi həyatında yeni təmayüllərə malik bir dövr kimi xarakterizə olunur.

Müasir dövrdə Azərbaycanın müstəqilliyi 1918-1920-ci illərdə yaradılmış Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin varisi və tarixi davamı kimi elan olunaraq, 100 illiyi qeyd olunmuşdur. Təbii ki, bu, bizim üçün bir şərəf tarixidir, qürur yerimizdir. Biz bütün bu hadisələri yaşayaraq, görürük, cəmiyyətin bir üzvü olaraq, bütün bu hadisələrdə iştirak edirik.

Ümumiyyətlə, Azərbaycanın musiqi mədəniyyəti həmişə tarixi hadisələrin axarında inkişaf edir və musiqi xadimləri həmişə öz fəal mövqeyini nümayiş etdirirlər.

Bəstəkarlar İttifaqı dedikdə, Azərbaycan musiqi mədəniyyətinin ən parlaq simaları yada düşür. Musiqi mədəniyyətimizi yaradan, inkişaf etdirən, dünyada tanınan bəstəkar və musiqişünaslarımız Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqının üzvləridir. Əlbəttə ki, bugünkü bəstəkar və musiqişünaslar nəslinin formalaşmasında Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqının böyük rolu vardır.

Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqı yarandığı gündən (1934) musiqi mədəniyyətinin inkişafında çox əhəmiyyətli rol oynayır. Bu təşkilatın sədri kimi böyük sənətkarlar, şəxsiyyətlər - Üzeyir Hacıbəyli, Səid Rüstəmov, Qara Qarayev, Tofiq Quliyev fəaliyyət

göstərmişdir. 2007-ci ildən Bəstəkarlar İttifaqının sədri, xalq artisti, YUNESKO tərəfindən "Dünya artisti" fəxri adına layiq görülmüş professor Firəngiz Əlizadə təşkilatın işinin daha səmərəli qurulmasına böyük əmək sərf edir.

Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqının respublikanın musiqi həyatında, cəmiyyətin musiqi zövqlərinin formalaşdırılmasında rolu önəmlidir. Belə ki, Bəstəkarlar İttifaqı zəngin ənənələrə malik olan Azərbaycan musiqi mədəniyyətinin nailiyyətlərinin daha da inkişaf etdirilməsində, insanların mənəvi, estetik və vətənpərvərlik təربiyəsində, ən yaxşı musiqi nümunələrimizin təbliğində mühüm rol oynayır. Bəstəkarlarımızın adları ilə bağlı olan sanballı uğurlar böyük fərdi istedadın parlaq təzahürələri olmaqla yanaşı, həm də Bəstəkarlar İttifaqında hökm sürən münbit yaradıcılıq mühitinin nəticəsi kimi diqqətəlayiqdir.

Müasir musiqi mədəniyyətinin tərəqqisində Azərbaycan bəstəkarlarının yaradıcılığını yüksək qiymətləndirən Ulu öndərimiz Heydər Əliyevin Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqının fəaliyyətinin tənzimlənməsində, musiqi sənətimizin inkişaf etdirilib dünya miqyasında tanınmasında misilsiz xidmətləri olmuşdur. Azərbaycan musiqi mədəniyyətinin nailiyyətləri ölkəmizin öz dövlət müstəqilliyini bərpa etməsindən sonrakı illərdə ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin yaradıcı şəxslərə xüsusi dəstəyi, müəlliflərin hüquqlarının qorunmasına, onların yaradıcılığı üçün əlverişli şəraitin yaradılmasına göstərdiyi böyük diqqət və qayğı sayəsində daha da artmışdır.

Bu gün həmin ənənələr Azərbaycan Respublikasının Prezidenti möhtərəm cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi altında respublikamızda şərəflə davam etdirilir. İlham Əliyevin müdrik və çoxşəxslü fəaliyyəti sayəsində respublikamızda bütün sahələrdə olduğu kimi, musiqi həyatında da yüksəliş və tərəqqi özünü göstərir.

Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqının müstəqillik dövründə yaşadığı ən böyük tarixi hadisə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin sərəncamı ilə Bakının Xaqani küçəsi 55 ünvanında yerləşən İttifaqın binasının əsaslı təmir və yenidənqurmadan sonra istifadəyə verilməsi münasibətilə 2009-cu il sentyabrın 1-də açılış mərasiminin keçirilməsi oldu.

Xatırladaq ki, 1964-cü ildən Bəstəkarlar İttifaqının istifadəsində olan bu tarixi binada 1991-ci ilin avqustundan Türkiyə Respublikasının konsulluğu, daha sonra səfirliyi yerləşmişdir. Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqının kollektivi 20 ilə yaxın müddət ərzində öz doğma ünvanından uzaq düşmüş, başqa-başqa ünvanlarda fəaliyyət göstərmişdir. Xalq artisti, professor Firəngiz xanım Əlizadənin İttifaqa sədr seçilməsindən sonra Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqının binasının təşkilata qaytarılması məsələsi gündəmə gəlmiş və öz müsbət hallını tapmışdır.

Bu əlamətdar mədəni hadisə münasibətilə bəstəkarları təbrik edən Prezident İlham Əliyev Azərbaycan klassik musiqi sənətinin bundan sonra da inkişaf edəcəyinə əminliyini bildirərək demişdir: "Bu, doğrudan da böyük hadisədir. Biz tarixi ədaləti bərpa etdik. Təxminən 20 ildən sonra bəstəkarlar öz doğma evinə qayıdıblar. Bina əlbəttə ki, çox böyük tarixi mənə daşıyır. Azərbaycanın dahi bəstəkarları və musiqi aləmində dünyamiqyaslı şöhrətə sahib olan insanlar bu binada yaşayıblar, çalışıblar, yaradıblar, burada konsertlər, qurultaylar keçirilib və indi binaya yeni həyat verilir. Bina tam əsaslı təmir olunub. Xarici gözəlliyini saxlamaqla, əlbəttə ki, daxili dizayn ən müasir standartlara cavab verir. Əminəm ki, bəstəkarlar bu binada səmərəli işləyəcəklər, çalışacaqlar, yeni gözəl əsərlərini yaradacaqlar və Azərbaycanın musiqi sənətini daha sürətlə inkişaf etdirəcəklər".

İlham Əliyevin Azərbaycan bəstəkarlarının və musiqişünaslarının əməyini təqdir etməsi, onların yaradıcılığını yüksək fəxri adlarla və mükafatlarla dəyərləndirməsi, yaradıcı şəxsiyyətlərə prezident təqaüdünün verilməsi, dövlət tərəfindən göstərilən çox yüksək maddi və mənəvi qayğıkeçlik Bəstəkarlar İttifaqının fəaliyyətinə verdiyi qiymətin bariz təzahürüdür.

Müstəqillik dövründə cəmiyyətdə gedən prosesləri izlədikdə, yaradıcılıq sahələrinin nə qədər genişləndiyini, zənginləşdiyini qeyd etməliyik. Bu proseslər Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqının fəaliyyətinə də təsir etmişdir.

Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqının müstəqillik dövründəki fəaliyyəti yeniliklərlə zəngin olmuşdur. Əlbəttə ki, bir məqalədə, Bəstəkarlar İttifaqının həyata keçirdiyi bütün tədbirləri sadalamaq imkan xaricindədir. Bununla belə, müstəqillik dövründə ənənəvi olaraq davam etdirilən və musiqi həyatımıza yeni daxil olmuş tədbirlərdən danışmaq olar.

Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqının ənənəvi olaraq uzun illərdən bəri mütəmadi təşkil olunan qurultay və plenum konsertlərini qeyd etməliyik. Bəstəkarlar İttifaqının qurultayları, plenumları, eləcə də müxtəlif musiqi tədbirləri - müsabiqələr, festivallar və s. həmişə Azərbaycanın musiqi həyatında diqqəti cəlb edir.

Bəstəkarların yaradıcılığında, ümumilikdə Azərbaycan musiqisində mərhələ təşkil edən əsərlərin yaranması və səsləndirilməsi də çox hallarda qurultaylar, plenumlar və festivallar zamanına təsadüf edir. Bir ənənə olaraq, bu tədbirlərdə həm gənc, orta, həm də yaşlı nəslin bəstəkarları öz yeni əsərləri ilə iştirak edirlər.

Əsas məsələ budur ki, bəstəkar öz yazdığı əsəri eşitmək imkanı qazansın, bəstəkarın əsəri geniş dinləyici kütləsinə təqdim olunur, tənqid nöqtəyi-nəzərdə dəyərləndirilir. Bunlar həm mətbuat səhifələrində işıqlandırılır, həm də konfranslarla müzakirə olunur. Buna görə, təfərrüata varmadan, demək olar ki, Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqının fəaliyyətində müxtəlif yaradıcılıq sahələrinə həsr olunmuş, məsələn, Azərbaycan bəstəkarlarının simfonik, kamera-instrumental, vokal, xor, orqan musiqisinə, xalq çalğı alətləri, nefes və zərb alətləri üçün əsərlərinə, uşaq musiqisinə, gənc bəstəkarların yaradıcılığına həsr olunmuş plenumların keçirilməsi həqiqətən də musiqi yaradıcılığında bu sahələrin inkişafı üçün bir stimuldur və əlamətdardır ki, həmin konsertlərdə bəstəkarların yeni əsərlərini səsləndirilməsi bir ənənə halını almışdır.

Eyni zamanda, Azərbaycan bəstəkar və musiqişünaslarının yubiley tarixlərinin konsert və konfranslarla qeyd olunması ənənəsi formalaşmışdır. Bu sırada kitab təqdimatlarının, anim tədbirlərinin keçirilməsi Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqının fəaliyyətində davam etdirilir. Bunlar çox vacib və mənalı olub, musiqi mədəniyyətimizin inkişafı, professional sənət ənənələrinin qorunması, cəmiyyətdə təbliği və gənc nəslə ötürülməsi baxımından mühüm əhəmiyyətə malikdir. Bu kimi tədbirlər daimi olaraq, Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqının fəaliyyət planında yer tutur və həyata keçirilir.

Bu sırada Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqının yaranmasının yubiley tarixlərini xatırlatmaq istərdik. Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqının 60 illiyi (1994) müstəqillik dövründə təsadüf edirdi və həmin tarix müxtəlif tədbirlərlə - bəstəkarların yaradıcılıq plenumu ilə, silsilə televiziya verilişlərinin təşkilii ilə əlamətdar olunmuşdur. Daha sonra İttifaqın 70 illiyi (2004) - kamera musiqisi festivalı və konfransla qeyd olundu. Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqının yaranmasının 75 (2009), 80 illik (2014) yubileyləri münasibətilə Beynəlxalq Musiqi Festivalının keçirilməsi İttifaqın fəaliyyətindəki inkişafı göstərir.

Burada xüsusilə müstəqillik dövründə Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqının fəaliyyətində yeni məzmun və əhəmiyyət kəsb etmiş tədbirlərdən danışmaq istərdik. Bu baxımdan, Heydər Əliyev Fondunun təşəbbüsü və rəhbərliyi ilə keçirilən Beynəlxalq Musiqi Festivalının qeyd etmək vacibdir.

Xüsusilə, Heydər Əliyev Fondunun Prezidenti, YUNESKO-nun və İSESKO-nun Xoşməramlı səfiri Mehriban xanım Əliyevanın musiqi mədəniyyətimizin inkişafına yönəldilmiş məqsədyönlü fəaliyyətində Azərbaycanın müğamının, aşıq sənətinin və bundan qaynaqlanan bəstəkar yaradıcılığının qorunması və yaşadılması, dünyada təbliği və tədqiqi məsələləri mühüm əhəmiyyətə malikdir. Son illərdə həyata

keçirilən beynəlxalq əhəmiyyətli tədbirlərin, layihələrin qayəsi bunun sübutudur. Bütün bu layihələrdə Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqı da təşkilatçı kimi mühüm rol oynayır.

Müstəqillik dövründə musiqi həyatımızın ən böyük beynəlxalq miqyaslı hadisəsi Azərbaycan dövlətinin dəstəyi, Heydər Əliyev Fondunun rəhbərliyi, Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin, Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqının təşkilatçılığı ilə 2009-cu ildən başlayaraq, hər iki ildən bir keçirilən "Muğam ələmi" Beynəlxalq Muğam Festivalıdır.

"Muğam ələmi" layihəsi özündə azərbaycanlı və xarici musiqiçilərin iştirakı ilə muğam konsertlərinin, beynəlxalq elmi simpoziumun və beynəlxalq muğam müsabiqəsinin keçirilməsini ehtiva edir. Geniş miqyaslı və böyük coğrafi məkanı əhatə edən bu layihədə dünyanın bir çox ölkələrindən (müxtəlif illərdə bu say dəyişsə də, demək olar ki, əlliyyə yaxın ölkədən) adlısanlı muğam-makam ifaçıları, musiqiçilər, bəstəkarlar, musiqişünas-alimlər, gənc muğam ifaçıları və musiqi kollektivləri iştirak edərək, öz sənətkarlığını nümayiş etdirir, elmi tədqiqatları ilə bölüşür, eyni zamanda, sənət sirlərini gələcək nəsillərə ötürülməsinə yol açır.

"Muğam ələmi" Beynəlxalq Musiqi Festivalının bədii rəhbəri Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqının sədri, professor Fərəngiz Əlizadədir və o, konsert proqramlarının tərtibatına və hazırlanmasına, simpoziumda qoyulan elmi mövzuların istiqamətləndirilməsinə xüsusilə böyük önəm verirək, bu tədbirlərdə təşkilatçı, musiqi rəhbəri, rejissor, alim kimi iştirak edir.

Onu da deyək ki, bu, artıq onun ictimai fəaliyyətinin bir sahəsinə çevrilmişdir. Belə ki, F.Əlizadə hal-hazırda respublikada keçirilən yeddi beynəlxalq miqyaslı musiqi festivallarından dördünün təşkilatçı kimi iştirakçısı, ikisinin bədii rəhbəridir. Bu da onun nüfuzunu və sədr kimi təmsil etdiyi Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqının musiqi mədəniyyətindəki rolunu aydın nümayiş etdirir. Bütün bu festivallarda Bəstəkarlar İttifaqının üzvlərinin fəal iştirakı da sədrin mövqeyi ilə şərtlənmişdir.

Heydər Əliyev Fondunun layihələrindən biri olan "Üzeyir dünyası" layihəsinin əhəmiyyətini də qeyd etməliyik. Azərbaycanın dahi bəstəkarı və musiqişünası Üzeyir Hacıbəylinin musiqi və elmi yaradıcılığının - əsərlərinin notlarının, səsyzanlıarının bərpasını və nəşrini (klavir və partitura şəklində), "Üzeyirşünaslıq"la bağlı elmi araşdırmaların özündə cəmləşdirən bu layihənin həyata keçirilməsində onun elmi redaktoru Fərəngiz Əlizadənin böyük rolu vardır. Bilavasitə F.Əlizadənin təşəbbüsü ilə Ü.Hacıbəylinin "Əsli və Kerəm" operasının notlarının əlyazmadan yığılaraq çap olunması və əsərin səhnədə yeni quruluşda tamaşaşaya hazırlanması musiqi həyatımızda böyük əks-səda doğurmuşdur.

Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqı ölkəmizdə keçirilən digər irimiqyaslı Beynəlxalq Musiqi Festivallarında da yaxından iştirak edir, məsələn, hər il keçirilən Üzeyir Hacıbəyli Beynəlxalq Musiqi Festivalı bu qəbildəndir. Heydər Əliyev Fondunun dəstəyi ilə keçirilən bu festivala Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqı öz tədbirləri ilə qatılır. Bu sırada bilavasitə Üzeyir Hacıbəylinin yaradıcılığına həsr olunmuş konfranslar və kamera

konsertlərini göstərmək olar. Həmin tədbirlərin təkcə adlarını qeyd etsək, onların necə geniş məzmununa malik olması üzə çıxar: məsələn, "Üzeyir Hacıbəylinin musiqili-səhnə əsərlərinin geniş coğrafiyası", "Üzeyir Hacıbəyli və Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti". Bütün bunlar Üzeyir Hacıbəylinin yaradıcılığına dair tədqiqatların əhatə dairəsini genişləndirərək, Üzeyirşünaslıq müəhin töhfə verir.

Bununla əlaqədar olaraq, diqqətinizə çatdırmaq istərdik ki, məhz bu il Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin 100 illiyi ilə əlaqədar keçirilən tədbirlərdə həmin dövrdə Üzeyir Hacıbəylinin böyük fəaliyyətindən çox danışılıb. Fikrimizcə, məhz bu dövrə bağlı musiqi tarixinin və Üzeyir Hacıbəylinin həyat və fəaliyyətinin öyrənilməsi baxımından musiqişünaslıqda böyük boşluqlar vardır. Fikrimizcə, arxiv materiallarının cəlb olunması ilə yeni tədqiqatların aparılması, dərsliklərin yenidən yazılması vacibdir. Ümidvaraq ki, Üzeyir bəyin mənəvi varisi olan Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqı bu məsələ ilə bağlı öz sözünü deyəcək.

Müstəqillik dövründə Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqının ən böyük layihələrindən biri olan Şəki "İpək yolu" Beynəlxalq Musiqi Festivalını xüsusi qeyd etməliyik. Artıq bu festival da öz yubileyini qeyd etməyə hazırlaşır, belə ki, doqquzuncu "İpək yolu" festivalı bitib, onuncu festivalın təşkil məsələləri gündəliyə gəlib. Bu festivalı tam mənada, Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqının sədri, professor Fərəngiz xanım Əlizadənin yaradıcılıq təfəkkürünün və məqsədyönlü fəaliyyətinin məhsulu hesab etmək olar.

"İpək yolu" festivalının əsas özəlliyi onun tarixi məkanlarda, qədimliyin və müasirliyin qovşağında, Şərç və Qərb musiqi ənənələrinin uzlaşmasında keçirilməsindən ibarətdir ki, bunun üçün qədim İpək yolunun simvoluna çevrilmiş Şəki şəhərinin seçilməsi də təsadüfi deyil. Əlbəttə ki, Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqının fəaliyyətində müstəsna əhəmiyyətə malik olan "İpək yolu" festivalı müasir dövrdə Şərçə Qərbi birləşdirən bir körpü rolunu oynayaraq, musiqi mədəniyyətimizin hüdudlarını, təsir və maraq dairəsinin genişləndirilməsində, Azərbaycan bəstəkarlarının beynəlxalq müstəvidə əlaqələrinin artırılmasında və son nəticədə Dövlət siyasəti səviyyəsində mədəniyyətlərəarası dialoq, multikulturalizm, tolerantlıq ənənələrinin möhkəmlənməsində böyük əhəmiyyətə malikdir və onun davamlı olmasını arzulayıraq.

Qeyd etmək istərdik ki, müstəqillik dövründə Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqının fəaliyyətində görkəmli bəstəkarlarımızın yubileyi ilə bağlı musiqi festivallarının təşkili bir ənənəyə çevrilib. Bu baxımdan Vasif Adıgözəlovun, Arif Məlikovun, Tofiq Bakıxanovun, Fərəngiz Əlizadənin yaradıcılığına həsr olunmuş musiqi festivalları əlamətdardır.

İttifaqın fəaliyyətində digər bir istiqamət ayrı-ayrı janrlarla bağlı musiqi müsabiqələrinin və festivalların təşkili ilə bağlıdır ki, burada Azər Dadaşovun fortepiano əsərlərinin ən yaxşı ifaçısı müsabiqəsinin bir neçə dəfə keçirilməsi qeyd etmək istərdik. Bundan başqa, "Ötən illərin mahınları" Retro Musiqi Festivalı, "Sərhədlərimizin keşiyində" mahnı müsabiqəsi də bu qəbildəndir.

Bu günlərdə görkəmli bəstəkar və musiqi xadimi Tofiq Quliyevin 100 illiyi ilə bağlı mahnı müsabiqəsi yekunlaşıb və bu da Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqının fəaliyyətində mühüm əhəmiyyətə malikdir.

Müstəqillik dövründə musiqi həyatımıza daxil olmuş yeniliklərdən biri "Musiqi dünyası" beynəlxalq elmi musiqi jurnalının işıq üzü görməsidir.

"Musiqi dünyası" jurnalı 1999-cu ildə Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqının təşəbbüsü ilə, əməkdar incəsənət xadimi, sənətsünaslıq doktoru, professor Təriyel Məmmədovun rəhbərliyi və baş redaktorluğu ilə ərsəyə gəlmişdir. Həmin dövrdə, postsovet məkanında bu, azərbaycan dilində çap olunan ilk və yeganə musiqi jurnalı idi və respublikada ana dilində elmi ədəbiyyatın genişlənməsinə və güclənməsinə xidmət etmişdir. Tədrisən bir çox ölkələrin alimlərinin diqqətini cəlb etmiş bu jurnal, demək olar ki, hazırda öz öncül mövqeyini saxlayaraq, musiqişünas və bəstəkarların tribunasına çevrilmişdir. 20 illik yubileyini qeyd etməyə hazırlaşan jurnal həm çap və elektron variantda fəaliyyət göstərir, həm də elektron nəşrlər mərkəzi kimi Azərbaycan mədəniyyətinin müxtəlif sahələri - musiqi, teatr, ədəbiyyat, rəssamlıq və s. ilə bağlı çoxsaylı internet saytlarının (portallar, memorial saytlar, ensiklopediyalar, lektoriyalar, kitabxanalar, dərş vəsaitləri, səsyzanlıar, not yazılan və karaoke nəşrləri) yaradılmasını həyata keçirir.

Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqı ilə "Musiqi dünyası" jurnalının əməkdaşlığı daim davam etdirilir. Bu baxımdan ən böyük layihələrdən biri Heydər Əliyev Fondunun rəhbərliyi altında yaradılmış "Muğam ensiklopediyası" (azərbaycan və rus dillərində) nəşrini göstərmək olar ki, burada Azərbaycan muğamının tarixi, nəzəri, terminoloji və ifaçılıq məsələlərini əhatə edən məqalələr, muğamla bağlı olan sənət adamlarının - ifaçıların, bəstəkar və musiqişünasların yaradıcılığına həsr olunmuş məlumat xarakterli yazılar öz əksini tapmışdır. Eyni zamanda, "Muğam ensiklopediyası" nəşri Azərbaycanın görkəmli xanəndələrinin və xalq çalğı aletləri ansamblarının ifasında muğam daşğahlarının, zərbi-muğamların, təsnif və rənglərinin səsyzanlıarını özündə cəmləşdirərək, böyük bir musiqi irsinin qoruyucusuna çevrilmişdir. "Muğam ensiklopediyası"nın internet versiyası da fəaliyyət göstərir ki, bu da dilindən və dinindən asılı olmayaraq, müxtəlif millətlə insanları Azərbaycan xalqının zəngin muğam xəzinəsi ilə tanış olmasına imkan yaradır.

Burada həmçinin, Bəstəkarlar İttifaqının həyata keçirdiyi Azərbaycan bəstəkarları və musiqişünasları haqqında kitab və broşuraların çapını da xüsusi olaraq qeyd etməliyik. Bunlar bəstəkar və musiqişünasların yaradıcılığının təbliği və tədqiqi üçün çox vacib bir mənbəyə çevrilib. Həmin materiallar əsasında "Musiqi dünyası" tərəfindən "Azərbaycan bəstəkarları və musiqişünasları" internet saytının hazırlanması çap məhsullarının istifadə dairəsinin genişlənməsinə xidmət edir.

Təbii ki, bütün tarixi dövrlərdə olduğu kimi, müstəqillik dövründə də Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqının fəaliyyəti bəstəkar və musiqişünaslarımızın yaradıcılıq uğurları ilə zənginləşir. İttifaq - təşkilatçı bir

qurum olaraq, bəstəkar və musiqişünaslarının yaradıcılığının musiqi ictimaiyyətinə, cəmiyyətə təqdim olunması üçün, insanların musiqi biliyinin və zövq səviyyəsinin yüksəldilməsi üçün çox işlər görür.

Burada daha bir cəhətə də toxunmaq istərdik, bu da musiqi publisistikasının və maarifçiliyinin inkişaf etdirilməsi ilə bağlıdır. XX əsrin əvvəllərindən başlayaraq, Üzeyir Hacıbəyli başda olmaqla, Azərbaycanın bir çox ziyalıları, musiqi xadimləri daim opera tamaşaları və konsertlər haqqında resenziyalarla mətbuatda çıxış etmiş, öz sözlünü demiş, insanların maarifləndirməyə çalışmışlar. Bəzən hətta resenziyaların müstəadi surətdə yazılması və professional səviyyəsi indiki zaman baxımından qıbta vəde olurur. Bu baxımdan müasir dövrdə bəstəkar və musiqişünasların məhz bu sahədə daha fəal olmasına ehtiyac vardır ki, bu qədar inkişaf etmiş texnologiyalar və internet şəbəkəsində peşəkar musiqiçi sözlümüzü insanlara çatdıraraq, onların müasir musiqi haqqında təsəvvürlərini genişləndirək və maarifləndirə bilək. Hesab edirik ki, məhz peşəkar musiqiçilərin, bəstəkar və musiqişünasların dövrü mətbuata və teleradio kanallarına cəlb olunması, silsilə yazılan və verilişlərin həyata keçirilməsi məqsəduyğun olard.

Musiqi maarifçiliyi istiqamətində Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqının fəaliyyətində əhəmiyyətli məqamlardan biri "Müasirlərlə dialoq" silsilə tədbirlərinin keçirilməsi və bu çərçivədə görkəmli elm və incəsənət, siyasi xadimlərlə görüşlərin təşkil edilməsidir.

Müstəqillik dövründə musiqi yaradıcılığı ilə bağlı bir neçə cəhətə də toxunmaq istərdik. Bu da musiqi əsərlərinin mövzu dairəsi və musiqi janrlarının inkişafı ilə bağlıdır.

Azərbaycan bəstəkarlarının yaradıcılığında bütün tarixi dövrlərdə olduğu kimi, müstəqillik dövründə də özünəməxsus mövzu dairəsi formalaşmışdır. Müstəqil Vətənimizin və xalqımızın Ulu öndəri Heydər Əliyevin obrazının tərənnümü, dövlət müstəqilliyi uğrunda mübarizə, 20 yanvar faciəsi, Qarabağ müharibəsi, Şəhidlər, Milli qəhrəmanlar incəsənət əsərlərinin, o cümlədən, musiqi əsərlərinin mövzusuna çevrilmişdir.

Xalq Cümhuriyyəti dövrü ilə müasir müstəqillik dövrünü mövzu baxımından müqayisə etsək, hər iki dövrdə qəhrəmanlıq mövzusunun üstünlük təşkil etdiyini görürük. Xalq Cümhuriyyəti dövründə qəhrəmanlıq tematikası Üzeyir Hacıbəylinin yaratdığı "Milli marş"da, "Azərbaycan" himnində, "Çirpınırdı Qara dəniz" mahnısında, Azərbaycan xanəndələrinin oxuduğu türk marşlarında təzahür edirdisə, müasir dövrdə bəstəkarlarımızın yaratdığı çoxsaylı, müxtəlif janrlı əsərlərdə qəhrəmanlıq tematikasının sərhədləri genişlənməmiş, dövrün, tarixi hadisələrin təsiri ilə rəngarəng çalarlar kəsb etmişdir.

Ünvanlı liderimiz Heydər Əliyevin obrazının musiqi əsərlərində təəcəssümünə həsr olunmuş əsərlərdən Cövdət Hacıyevin "Onu zaman seçib", Arif Məlikovun "Əbədiyyət" simfoniyalarını, Fərəngiz Əlizadənin "İthaf", Tofiq Bakıxanovun "Sən həmişə bizimləsən", Vasif Allahverdiyevin "Ömür yolu", Məmmədəğa Umudovun "Salam Ulu rəhbər" simfonik

poemalını, Azər Dadaşovun "Qəhrəmanlıq poeması", Sərdar Fərəcovun "Böyük Vətəndaş haqqında oda" və s. əsərləri qeyd edə bilərik.

Bilavasitə 1990-cı ildə qanlı 20 yanvar hadisələrindən, Qarabağ təcavüzündən, Xocalı soyqırımından sonra bəstəkar yaradıcılığında bu mövzuda onlarla əsərlər yaranmışdır və bu gün də yaranmaqda davam edir. Bu kimi əsərlərdən Vasif Adıgözəlovun "Qarabağ şikəstəsi" oratoriyasını, Azər Rzayevin "Bakı-90" simfoniyasını, Tofiq Bakıxanovun "Qarabağ harayları" simfoniyasını, Nəriman Məmmədovun "Xocalı şəhidlərinə" simfoniyasını, Cəlal Abbasovun "If I could see you again" simfoniyasını, Azər Dadaşovun "Xocalı" simfonik plakatını, Yusif Mirişlinin "Xocalı-613" simfoniyasını göstərmək olar.

30 ilə yaxın bir zaman məsafəsində bu mövzunu işlənilməsinə nəzər salsaq, bəstəkarların ürək yanğısının, fəal vətəndaşlıq mövqeyinin necə aydın surətdə təzahür etdiyini görürük. Eyni zamanda, bəstəkar yaradıcılığında getdikcə bu mövzunu daha fəlsəfi planda, ümumbəşəri bir səviyyədə şərhini izləyə bilərik.

Müstəqillik dövründə Azərbaycan musiqi yaradıcılığı bir çox janrlarda musiqi əsərləri ilə zənginləşmişdir. Adətən, iri həcmli əsərlər daha çox diqqət mərkəzində olur. Bu baxımdan müstəqillik dövründə bir sıra musiqili-səhnə əsərlərinin yaranmasını qeyd etmək istərdik. Vasif Adıgözəlovun "Natevan", Firəngiz Əlizadənin "İntizar" operaları bu qəbildəndir. Hər iki əsərdə Qarabağ mövzusunun müxtəlif təfsirlərini müşahidə edirik. Bu əsərlərin təmsalında Azərbaycan musiqisində, bilavasitə opera sənətində Qarabağ mövzusu ilə bağlı müəyyən cəhətlərin, bədii ifadə vasitələrinin, obrazlar sisteminin formalaşmasının şahidi oluruq. Bu baxımdan, baş verən hadisələrin konkret məkanla bağlılığı, xalq və düşmən obrazlarının qarşıdurması, xalq səhnələrinin təsvirində şifahi ənənəli musiqi yaradıcılığı nümunələrinə müraciət və düşmən obrazının özünəməxsus ümumiləşmiş simada təmsil olunması qeyd oluna bilər.

Musiqili-səhnə əsərləri sırasında balet janrında yazılmış əsərlərdə də Azərbaycan tarixində baş vermiş hadisələrin təcəssümü, onların bəstəkarlıq mövqeyindən mənalıdırılması xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Bu baxımdan Aqşin Əlizadənin "Qafqaz səyahət", "Həsət valsı" bərpərdəli baletləri, Polad Bülbüloğlunun "Eşq və ölüm", Elnarə Dadaşovanın "Sayalı" baletləri diqqətəlayiqdir. Son dövrdə yeni səhnəyə qoyulmuş Sərdar Fərəcovun "Cavad xan" baleti Azərbaycanın qəhrəmanlıq tarixinin musiqi təcəssümünə bir töhfədir.

Yeri gəlmişkən, onu da deyim ki, Bəstəkarlar İttifaqının fəaliyyətində də Qarabağ mövzusu öz təcəssümünü tapır. Belə ki, son illərdə İttifaqın Şuşa bölməsinin qarabağlı musiqiçilərlə və uşaq musiqi məktəblərinin şagirdləri ilə birgə hazırladığı "Şuşa sədalan" konsert proqramının dəfələrlə təkrarlanması və bunun "Üzeyir Hacıbəyli" Beynəlxalq Musiqi Festivalının proqramına daxil edilməsi dinləyici marağından irəli gəlir.

Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqının fəaliyyətində diqqəti cəlb edən sahələrdən biri də notlan alyazma

şəklində olan musiqili-səhnə əsərlərinin bərpası və onların tamaşaya hazırlanması ilə bağlıdır. Bu istiqamətdə görülən əsas işlər sırasında Üzeyir Hacıbəylinin "Əsli və Kərəm", Cahangir Cahangirovun "Xanəndənin taleyi" operalarının notlarının alyazmadan yığılaraq, partitura şəklində çap olunmasını, həmin operaların Azərbaycan Dövlət Akademik Opera və Balet Teatrında səhnə təcəssümünə dəstək verilməsini qeyd etməliyik.

Bununla yanaşı, Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqının kitabxanası haqqında da ayrıca danışmaq lazımdır. Bəstəkarlar İttifaqının kitabxanasında böyük həcmdə qiymətli musiqi irsi - Azərbaycan bəstəkarlarının bir çox əsərlərinin alyazmaları, partituraları və orkestr partiyaları, uzun illər boyu böyük əziyyətlər sayəsində qorunub saxlanılır. Bu gün də Azərbaycan Dövlət Akademik Filarmoniyasının fəaliyyətində, bəstəkarlarımızın yaradıcılığına həsr olunmuş konsertlərin təşkilində, Filarmoniyanın rəhbərliyinin müraciəti ilə musiqi kollektivlərinin notla təchiz olunmasında Bəstəkarlar İttifaqının kitabxanasının mühüm əhəmiyyətli rolu vardır.

Bəstəkarlar İttifaqının həyata keçirdiyi bütün bu işlərin dəyəri olduqca böyük olub, musiqi irsinin dəyəri incilərini unudulmaqdan xilas etmək və onları yenidən xalqa qaytarmaq məqsədi daşıyır.

Bəstəkarlar İttifaqının beynəlxalq əlaqələri də genişdir. Xarici bəstəkarların, dirijorların və musiqi ifaçıların respublikamıza gəlişi və konsertlər verməsi, öz konsertlərində Azərbaycan bəstəkarlarının əsərlərini səsləndirmələri, xarici ölkələrdə bəstəkarlarımızın əsərlərini ifa olunması Azərbaycan professional musiqisinin müasir dövrdə dünya miqyasında tanınması və təbliği sahəsində xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Eyni zamanda, Azərbaycan bəstəkarlarının əsərlərinin xarici ölkələrdə səsləndirilməsi musiqi mədəniyyətimizin böyük nailiyyətidir.

Bu baxımdan Firəngiz Əlizadənin çoxşaxəli yaradıcılıq fəaliyyəti xüsusilə diqqətəlayiqdir. F.Əlizadə bir bəstəkar, pianoçu, dirijor, musiqi-ictimai xadim kimi beynəlxalq aləmdə böyük nüfuz qazanmışdır. O, öz yaradıcılığı ilə milli mədəniyyətimizi Azərbaycanın hüddudlarından çox-çox uzaqlarda parlaq şəkildə təmsil edir. Onun əsərləri bir çox xarici ölkələrdə ifa olunmuş, o, həmin ölkələrin "composer in residence" (ölkənin rəsmi bəstəkarı) fəxri tituluна layiq görülmüşdür. Onun böyük mənəvi və əxlaqi keyfiyyətləri özündə təcəssüm etdirən əsərləri, onlarla mötəbər konsert səhnələrində böyük triumfla səslənir, dünyanın ən adlı-sanlı musiqi ifaçıların repertuarını bəzəyir. Minlərlə ən müxtəlif millətlərdən olan insanların qəlbini fəth edən F.Əlizadənin əsərləri dünya musiqi xəzinəsinin sərvətinə çevrilmişdir.

F.Əlizadənin son illərdə xarici ölkələrin musiqi kollektivlərinin sifarişli ilə yazılmış və ifa olunmuş əsərlərdən: "Sənin adın Dənizdir" operası (Hyuston, ABŞ, 2011), Xanəndə, flamenko ifaçısı və ansambl üçün "Mugflagamenço" (Amsterdam, Hollandiya, 2011), Skripka və fortepiano üçün "İmpuls" (ABŞ, 2012),

Fortepiano üçün "Landscape" (Fransa, 2012), "Nasimi-Passion" (Amsterdam, 2017) və s. qeyd etmək olar.

F.Əlizadənin nüfuzlu bəstəkar kimi daim Respublika və Beynəlxalq musiqi müsabiqələrinin münsiflər heyətinin sədri olaraq iştirakını göstərməliyik. Elə bu yaxınlarda Firəngiz xanım artıq üçüncü dəfədir ki, Sankt-Peterburq şəhərində keçirilən bəstəkarların beynəlxalq müsabiqəsində münsiflər heyətinin sədri kimi iştirak etmişdir ki, bu da ümumiyyətlə xarici ölkə musiqiçiləri tərəfindən Azərbaycan bəstəkarlıq məktəbinə verilən qiymətin təzahürüdür.

Azərbaycanlı bəstəkar və musiqişünaslarının beynəlxalq müstəvidə fəaliyyəti maraqlı doğurur. Bu baxımdan Rauf Əliyev, Sərdar Fərəcov, Zemfira Qafarova, Aliyev Məmmədova, Azər Dadaşov və digər bəstəkar və musiqişünasların Vyetnam, Qazaxıstan, Türkiyə, Özbəkistan, Tatarıstan və s. ölkələrə yaradıcılıq ezamiyyətində olması, festival və konsertlərdə öz əsərləri ilə iştirak etməsi, bir çox ölkələrin bəstəkar və musiqişünasları ilə yaxın ünsiyyətdə olması Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqının beynəlxalq əlaqələrinin genişlənməsində mühüm əhəmiyyətə malikdir.

Bəstəkarlar İttifaqının Üzeyir Hacıbəyli adına konsert salonunda mütemadi olaraq, xarici bəstəkar və musiqiçilər rəngarəng proqramla çıxış edir, görüşlər, ustad dərsləri keçirirlər. Burada dünyamiqyaslı musiqiçilər - violonçel ifaçısı İvan Monigettinin, "Tang" kvartetinin və b. konsertlərini qeyd etməliyik. Beynəlxalq əlaqələrin möhkəmlənməsinə xidmət edən tədbirlər sırasında Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqında "Ukrayna musiqi günləri"nin keçirilməsini, ukraynalı məşhur bəstəkar, ifaçı və musiqişünasların iştirakı ilə konsertlərin, konfransların və görüşlərin keçirilməsini əlamətdardır.

Ümumiyyətlə, fəaliyyət göstərdiyi böyük hadisələrlə zəngin zaman kəsiyində Azərbaycanın dünya şöhrətli bəstəkarlarını öz sıralarında birləşdirən Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqı nüfuzlu yaradıcılıq birliyi kimi ölkəmizin mədəni həyatında fəal iştirak edir, yüksək səviyyəli musiqi əsərlərinin yaranmasına hətərəfli

dəstək verir, özünün rəngarəng, əhəmiyyətli tədbirləri ilə musiqi həyatında daim canlanma yaradır.

Bu gün Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqının sıralarında ən müxtəlif nəsillər təmsil olunub və burada nəsillərin varisiyyəti diqqəti cəlb edir. Hər yeni gələn nəsəl özündən əvvəlki ənənələr üzərində yetişərək, onları yeni səviyyədə özünəməxsus surətdə davam və inkişaf etdirir. Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqının sıraları genişlənir, gənc bəstəkar və musiqişünaslar təşkilatın üzvü qəbul olunurlar. İttifaqın İdarə heyəti istedadlı gənc bəstəkar və musiqişünaslarla yaradıcılıq işi apır, onları istiqamətləndirir.

Bəstəkarlar musiqinin bütün janrlarında məhsuldar çalışaraq, dəyərlı əsərlər bəstələyirlər. Həmin əsərlər Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqının xəttli festivallarda, plenumlarda, baxışlarda, telerevidioa səsləndirilir, onların kompakt diski və ablomları buraxılır, son nəticədə professional musiqimiz yeni töhfələrlə zənginləşir. Musiqişünaslarımızın elmi yaradıcılığında musiqinin, etnomusiqişünaslığın aktual problemləri öyrənilir, musiqi elmının üfqlərini genişləndirən yeni sanballı tədqiqat əsərləri meydana gəlir.

Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqı öz missiyasını bu gün də davam etdirir. Belə ki, bu gün professional musiqiçilərimizin neçə-neçə nəsillərinin formalaşmasında, musiqi xəzinəmizin yeni-yeni əsərlərlə zənginləşməsində, mədəniyyətimizin bütün dünyada təbliğində ayn-ayrı sənətkarların fərdi istedad və bacarığını qeyd etməklə bərabər, bu insanları doğma, isti bir ocaq kimi öz ətrafında cəmləyən Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqının müstəsna rolu danılmazdır.

Sonda qeyd etmək istərdik ki, müstəqillik dövründə - Azərbaycan tarixinin tələyüklü hadisələrlə zəngin bir zamanda Azərbaycan bəstəkarlarını və musiqişünaslarını öz sıralarında birləşdirən Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqı nüfuzlu yaradıcılıq birliyi olaraq, ölkəmizin mədəni həyatında fəal iştirak edir, yüksək səviyyəli musiqi əsərlərinin yaranmasına hətərəfli dəstək verir, özünün rəngarəng, əhəmiyyətli tədbirləri ilə respublikamızın musiqi həyatında daim canlanma yaradır.